

แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของ ศูนย์การศึกษา พิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์

Guidelines for Developing Operational Practices in Compliance with Educational Management Standards of the Special Education Center Uttaradit Province

เสาวลักษณ์ พุกกะชา¹, สุนทร ทองคำพงษ์²

^{1,2}วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, ตาก, ประเทศไทย

Soawalak Phukkacha¹, Sunet Thongkhamphong²

^{1,2}Northern College, Tak, Thailand

✉: soawalak.nam@gmail.com

(Corresponding Email)

Received: 17 June 2025; Revised: 29 June 2025; Accepted: 03 July 2025

© The Author(s) 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์ และแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษา ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด ประชากรและแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 83 คน และ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เครื่องมือใช้เป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า :1) สภาพของการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการจัด การศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ปัญหาการ ปฏิบัติงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์ ด้านคุณภาพผู้เรียน ใน เรื่องการเตรียมความพร้อมเพื่อการส่งต่อผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ มีปัญหามากที่สุด ด้านกระบวนการบริหาร และการจัดการ ในประเด็นการจัดหรือปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถานศึกษาตามศักยภาพและประเภท ของความพิการ มีปัญหามากที่สุด และด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใน ประเด็น การออกแบบแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล 3) แนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษา ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์ ได้แก่ ด้านคุณภาพผู้เรียน คือ ด้านครูและบุคลากร ควรได้รับการ

ฝึกอบรมในการจัดการการเรียนการสอนเฉพาะบุคคลและเข้าใจความต้องการของผู้เรียน ด้านกระบวนการบริหาร และการจัดการ คือ ผู้บริหาร ควรเข้าร่วมฝึกอบรมเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ และสนับสนุนการฝึกอบรมครูและบุคลากรให้มีทักษะในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม ออกแบบหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาทักษะชีวิตจริงและทักษะทางสังคม และด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ ครูและบุคลากรในศูนย์ ควรจัดการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นและเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน

คำสำคัญ: การศึกษาพิเศษ, มาตรฐานการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ

Abstract

This research aimed to study the conditions and problems of the implementation of the educational management standards of the special education center in Uttaradit Province and to find guidelines for developing the implementation of the educational management standards of the special education center in Uttaradit Province. The population and data sources used in this research were 83 school administrators and teachers of the special education center in Uttaradit Province in the 2024 academic year and 9 qualified persons. The instruments used were questionnaires and interviews. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The research results found that 1) The conditions of the implementation of the educational management standards of the special education center in Uttaradit Province were overall at a high level. 2) The problems of the implementation of the educational management standards of the special education center in Uttaradit Province in terms of student quality, in terms of preparing for the transfer of students with special abilities, were the most problematic. In terms of the administrative and management processes, in terms of organizing or adjusting the physical environment of the educational institution according to the potential and type of disability, were the most problematic. In terms of the teaching and learning process that focuses on students, in terms of designing individual education plans. 3) Guidelines for developing the implementation of the educational management standards of the special education center In Uttaradit Province, including the quality of learners, i.e. teachers and personnel should receive training in individual teaching and learning management and understand the needs of learners; administrative and management processes, i.e. administrators should participate in special education training and support the training of teachers and personnel to have appropriate teaching and learning management skills; design a curriculum that emphasizes the development of real-life skills and social skills; and the teaching and learning management process that emphasizes learners, i.e. teachers and personnel in the center should organize flexible teaching and learning that is appropriate for the abilities of students.

Keywords: Special Education, Management Standards of the Special Education

1.บทนำ

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดทุกจังหวัดในประเทศไทย เป็นองค์กรหนึ่งในสังคมที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาผู้พิการ โดยจัดและส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาในลักษณะศูนย์บริการช่วยเหลือระยะ และเตรียมความพร้อมของคนพิการ เพื่อเข้าสู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล โรงเรียนเรียนร่วม โรงเรียนเฉพาะความพิการ ศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น มีการพัฒนา และฝึกอบรมผู้ดูแลคนพิการ บุคลากรที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ จัดระบบและส่งเสริม สนับสนุนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการจัดระบบบริการช่วงเชื่อมต่อสำหรับคนพิการ (Transitional Services) ให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยครอบครัว และชุมชน ด้วยกระบวนการทางการศึกษา (ธนัท วีรธนัท และบุญมี เณรยอด, 2560)

ในการจัดการศึกษาพิเศษของประเทศไทยนั้น ได้กำหนดแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 โดยรัฐบาลได้มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการเข้ามาเรียนร่วมกับเด็กปกติโดยจัดให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะทางสำหรับความพิการในแต่ละประเภท และในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการนั้น จะต้องจัดอย่างมีระบบต้องร่วมมือกันระหว่างนักการศึกษานักจิตวิทยา แพทย์ และผู้เชี่ยวชาญอื่น ๆ ในการระดมพลังความร่วมมือ สนับสนุนจากทุกหน่วยงานในสังคมนับตั้งแต่ชุมชน องค์กร หน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้มีส่วนร่วมในการประกันโอกาสทางการศึกษาที่จัดอย่างมีคุณภาพสำหรับเด็กพิการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมเป็นการจัดการศึกษาให้กับเด็กทุกคนในระบบการศึกษาเดียวกัน โดยไม่แบ่งแยกว่าเด็กพิการต้องไปเรียนในสถานศึกษาเฉพาะ รวมทั้งเด็กนั้นต้องได้รับการสนับสนุนทุกด้าน ทั้งด้านการแพทย์ วิชาการ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา โรงเรียนต้องปรับเปลี่ยนหลักสูตร ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ เทคนิคการเรียนการสอน สถานที่ รวมทั้งให้มีบุคลากรสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ สร้างเจตคติที่เหมาะสม เกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการโดยให้สังคม ชุมชนผู้จัดบริการและประชาชน ตระหนักถึงศักยภาพความแตกต่างระหว่างและเฉพาะบุคคล รวมถึงสิทธิเท่าเทียมของบุคคลทุกคน เพื่อเป็นการรองรับเด็กที่มีความบกพร่องทุกคนทุกประเภทที่ได้เข้าเรียนซึ่งให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และในมาตรา 37 (1) ที่กำหนดให้โรงเรียน และศูนย์การศึกษาพิเศษสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเขตพื้นที่การศึกษาใดมีความพร้อม ให้สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษให้การสนับสนุนเขตพื้นที่การศึกษานั้นจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่อง

จากรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอก : ผลการประเมิน SAR การศึกษาขั้นพื้นฐานที่มี
วัตถุประสงค์พิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน
จุดเน้น ผู้เรียนพัฒนาการดี มีความสุข ผลการประเมิน อยู่ในระดับคุณภาพดี มาตรฐานที่ 2 กระบวนการ
บริหารและการจัดการ จุดเน้นสะอาด บรรยากาศน่าเรียนรู้ ผลการประเมิน อยู่ในระดับคุณภาพดี และ
มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จุดเน้นจัดการเรียนการสอนที่เน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญโดยผ่านแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ผลการประเมิน อยู่ในระดับคุณภาพดี คณะผู้ประเมินจาก
สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) และผลการประเมินคุณภาพ
ภายในโดยผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก 3 ปีซ้อนหลัง ระหว่างปีการศึกษา 2564-2566 ในมาตรฐานที่ 1 มาตรฐานที่
2 และมาตรฐานที่ 3 อยู่ในระดับคุณภาพยอดเยี่ยม โดยมีข้อเสนอแนะ คือ มาตรฐานที่ 1 ควรมีการกำหนด
เกณฑ์การประเมินผลการพัฒนาผู้เรียนให้มีเกณฑ์การผ่านในระดับที่สูงขึ้น เพื่อสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มี
ความรู้ ความสามารถทักษะได้อย่างเต็มศักยภาพควรพัฒนาระบบ และมาตรฐานที่ 2 ควรมีการกำหนด
เป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาความต้องการของชุมชนท้องถิ่น
วัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาตินโยบายของรัฐบาล และของต้นสังกัด เป็นไปได้ในการปฏิบัติรวมทั้ง
ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมควรจัดหา และพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการบริหาร
จัดการและการจัดการเรียนรู้ ตามศักยภาพและประเภทของความพิการอย่าง ต่อเนื่อง และมาตรฐานที่ 3 ควร
ส่งเสริมให้ครูมีการ พัฒนาตนเองสอดคล้องตามหลักเกณฑ์การประเมินวิทยฐานะแนวใหม่ (PA) อย่างเป็น
ระบบและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินการขอมีหรือขอเลื่อน
วิทยฐานะควรมีการจัดอบรมประกวด แข่งขัน พัฒนาสื่อ ให้ครูได้ลงมือปฏิบัติจริง และนำสื่อการสอนที่ ผลิตไป
ใช้ให้สอดคล้องกับสภาพความพิการของผู้เรียนแต่ละบุคคลควรมีการติดตามการพัฒนาตนเองตามแผนพัฒนา
ตนเอง (ID Plan) ของคณะครูและบุคลากร ให้ดำเนินการ พัฒนาตามแผนที่วางไว้ (ศูนย์การศึกษาพิเศษ
ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์, 2566)

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะหาแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงาน
ตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์ เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยใน
ครั้งนี้มาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนร่วมให้มีประสิทธิภาพ และเพื่อนำข้อมูลที่ได้จาก
การวิจัยไปใช้ในการพัฒนารูปแบบและกระบวนการจัดการเรียนร่วมให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

2.วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุตรดิตถ์
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุตรดิตถ์

3.วิธีการดำเนินการ

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุตรดิตถ์ มีขอบเขตการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและปัญหาแนวการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุตรดิตถ์

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุตรดิตถ์ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวความคิดการดำเนินงานด้านคุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ จากประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ ประกาศใช้กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 มีจำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่

- 1.1 มาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน
- 1.2 มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริการและจัดการ
- 1.3 มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. ขอบเขตประชากร

ประชากร ขที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุตรดิตถ์ รวมทั้งสิ้น 83 คน ปีการศึกษา 2567

- 2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน
- 2.2 ครูผู้สอน จำนวน 81 คน (ไม่รวมผู้ประเมิน)

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่จะศึกษา ได้แก่ การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในยุคดิจิทัลเพื่อการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดตาก

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์ โดย ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเรื่องการบริหารงานด้านคุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ จากประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ ประกาศใช้กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 มีจำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่

1.1 มาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน

1.2 มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริการและการจัดการ

1.3 มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ที่ได้ทำการสำรวจในตอนที่ 1 มาหาแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์

2. ขอบเขตด้านแหล่งผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญตามเกณฑ์ข้อใด ข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

2.1 ผู้บริหารการศึกษา มีประสบการณ์ในการบริหารงานไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือมีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 3 คน

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษา มีประสบการณ์ในการบริหารงานไม่น้อยกว่า 10 ปี หรือมี วิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 3 คน

2.3 นักวิชาการหรืออาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัย มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานหรือมีผลงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม จำนวน 3 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์

4. ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาด้วยแบบสอบถามสภาพของการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์ โดยรวมและรายด้าน ตามลำดับ ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพของการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์ โดยรวมและรายด้าน

ที่	รายการ	ระดับปฏิบัติ		แปลผล
		μ	σ	
1	ด้านคุณภาพของผู้เรียน	4.36	0.77	มาก
2	ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ	4.45	0.55	มาก
3	ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.48	0.60	มาก
รวมเฉลี่ย		4.43	0.64	มาก

จากตารางที่ 4.1 พบว่า สภาพของการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.43$, $\sigma = 0.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ พบว่า ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับสูงที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.48$, $\sigma = 0.60$) รองลงมา คือ ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.45$, $\sigma = 0.55$) และด้านคุณภาพของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.36$, $\sigma = 0.77$) อยู่ในระดับต่ำที่สุด ตามลำดับ

5. อภิปรายผล

1. จากสรุปผลการวิจัย พบว่า สภาพการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ พบว่า ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับสูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ และด้านคุณภาพของผู้เรียน อยู่ในระดับต่ำที่สุด ตามลำดับ

สภาพการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์ มีการดำเนินงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาที่ดี การดำเนินการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์ เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของการศึกษาพิเศษเป็นสิ่งที่สำคัญและมีผลดีอย่างมากต่อผู้เรียนและสังคม โดยการปฏิบัติตามมาตรฐานเหล่านี้จะช่วยสร้างระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและครอบคลุมความต้องการของผู้เรียนทุกคน รวมถึงผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งถือเป็นการสร้างโอกาสที่เท่าเทียมให้กับเด็กทุกคนในการได้รับการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพความต้องการของแต่ละบุคคล สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพิชญา กรีอักษร (2564) ที่ได้ศึกษา การบริหารจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และพบว่า ระดับคุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในภาพรวมทั้ง 3 มาตรฐาน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับคุณภาพมากที่สุดซึ่งสูงกว่าสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิศรุช แก้วสวิง, สรรชัย ชูชีพ และเฉลิมชัย หาญกล้า (2566) ที่ได้ศึกษา แนวทางการบริหารงานตามมาตรฐานศูนย์การศึกษาพิเศษคุณภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพเครือข่ายที่ 6 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และพบว่า ภาพรวมผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์การศึกษาพิเศษคุณภาพ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพเครือข่ายที่ 6 พบว่าอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณารายข้อของแต่ละด้านมีผลการวิจัยที่ควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

1.1 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด การที่ศูนย์การศึกษาพิเศษให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นหลัก การจัดการเรียนการสอนในลักษณะนี้มีความสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การปรับวิธีการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนมีส่วนช่วยในการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนได้ดี กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญถือเป็นปัจจัยหลักในการเสริมสร้างประสิทธิภาพการศึกษา โดยเฉพาะในศูนย์การศึกษาพิเศษที่ต้องรองรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งการปรับกระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับลักษณะและศักยภาพของผู้เรียนเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ซึ่งควรเน้นความต้องการและความสามารถของเด็กเป็นสำคัญ หากเด็กมีความสามารถในการเรียน เด็กควรได้รับการส่งเสริมให้เรียนวิชาที่เหมาะสม หากเด็กไม่มีความพร้อม ควรให้เด็กเรียนในด้านอาชีพ และฝึกทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เพื่อเตรียมเด็กให้สามารถดำรงชีพในสังคมได้ (ณัษพร ศุภสมุทร์ และคณะ, 2557) สอดคล้องผลการวิจัยของ วิศรุช

แก้วสวิง, สรรชัย ชูชีพ และเฉลิมชัย หาญกล้า (2566) ที่ศึกษา แนวทางการบริหารงานตามมาตรฐานศูนย์การศึกษาพิเศษคุณภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพเครือข่ายที่ 6 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และพบว่า ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์การศึกษาพิเศษคุณภาพ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพเครือข่ายที่ 6 พบว่า อยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเน้นย้ำให้ครูผู้สอนวัดประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง ผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการเน้นย้ำให้ครูจัดการเรียนการสอนที่เน้น Active Learning ที่สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคล

1.2 ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการบริหารจัดการของผู้บริหาร ครูและบุคลากรภายในศูนย์การศึกษาพิเศษในจังหวัดอุดรดิตถ์ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีความสามารถในการวางแผนและกำหนดทิศทางการทำงานที่ชัดเจน การตัดสินใจที่ดีในการจัดสรรทรัพยากร การส่งเสริมการพัฒนานุเคราะห์ รวมถึงการมีการประสานงานและการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้กระบวนการบริหารจัดการในศูนย์การศึกษาพิเศษประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนุรักษ์ จันทสุวรรณและอภิชาติ เสนอนันท์ (2559) ที่ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามมาตรฐานการดูแลนักเรียนกับคุณภาพของผู้เรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษภาคใต้ กลุ่ม 7 และพบว่า การดำเนินงานตามมาตรฐานการดูแลนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ด้านการบริหารจัดการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเน้นไปที่ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ในการบริหารจัดการการดูแลนักเรียนที่ชัดเจน นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สัณญา แสนทวีสุข (2559) ที่ศึกษา สภาพและปัญหาการบริหารงานโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ที่พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงาน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการบริหารงานโรงเรียนในปัจจุบันใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมจากหลายฝ่าย มีเอกภาพเชิงนโยบายหลากหลายปฏิบัติ บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สถานศึกษามีการปรับตัว มีการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผนงานในการจัดบริหารองค์กรให้บรรลุเป้าประสงค์ขององค์กร ดังนั้นการที่ผู้บริหาร ครู และบุคลากรมีความมุ่งมั่นและรับผิดชอบในการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งทำให้การบริหารจัดการมีความเป็นระเบียบและมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การจัดการศึกษาพิเศษสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังช่วย

ให้เกิดการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาที่ตรงตามมาตรฐานการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทำให้การเรียนการสอนมีคุณภาพและเหมาะสมกับความต้องการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

1.3 ด้านคุณภาพของผู้เรียน ถึงแม้ว่าผลการวิจัยจะพบว่า ด้านคุณภาพของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก แต่ยังมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในศูนย์การศึกษาพิเศษมักประสบปัญหาจากความหลากหลายของความต้องการและความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน และยังอาจมีความท้าทายหรืออุปสรรคบางประการในการพัฒนาในด้านนี้ให้ดียิ่งขึ้น หรืออาจแสดงถึงการเน้นในด้านการบริหารจัดการหรือกระบวนการอื่น ๆ มากกว่าการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยตรง สอดคล้องกับผลการวิจัยของกับธนุรักษ์ จันทสุวรรณและอภิชาติ เสนะนันท์ (2559) ที่ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานตามมาตรฐานการดูแลนักเรียนกับคุณภาพของผู้เรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษภาคใต้ กลุ่ม 7 และพบว่า คุณภาพของผู้เรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษภาคใต้ กลุ่ม 7 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเป็นไปในทิศทางเดียวกับพชรพล ปิตตะพันธ์, นวรัตน์ ไชยมภู และจรัส อติวิทยากรณ์ ที่ได้ศึกษา การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 และพบว่า คุณภาพผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 คุณภาพผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุดาพร จันทร์กาแบงค์ (2565) ที่ศึกษาความสัมพันธ์การบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนของบุคลากรศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสมุทรสงคราม และพบว่า คุณภาพผู้เรียนของบุคลากรศูนย์ 6 การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสมุทรสงครามโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ทั้งนั้น คุณภาพผู้เรียนเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกระดับจึงต้องให้ความสนใจและตระหนักถึงภาระหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หมวด 4 มาตรา 22 ระบุว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 เป็นสิ่งสำคัญ เป็นการเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ พร้อมทั้งจะประกอบอาชีพเมื่อจบการศึกษา หรือสามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นดังนั้น สถานศึกษา ควรจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมตามศักยภาพของผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) จึงทำให้ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรดิตถ์ จะต้องการปรับปรุงคุณภาพของผู้เรียนในศูนย์การศึกษาพิเศษต้องการการร่วมมือและการทำงานอย่างต่อเนื่องจากทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู ผู้เรียน และผู้ปกครอง เพื่อให้การพัฒนาการศึกษาของผู้เรียนในศูนย์การศึกษาพิเศษเกิดผลสำเร็จอย่างแท้จริง

2. จากผลการวิจัย ปัญหาการการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

2.1 ปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์ ด้านคุณภาพผู้เรียน ในเรื่องการเตรียมความพร้อมเพื่อการส่งต่อผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ มีปัญหามากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าความไม่พร้อมของการบริหารงาน ที่มีผลต่อการพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษหรือความต้องการพิเศษ การเตรียมความพร้อมในการส่งต่อผู้เรียนในระดับต่างๆ อาจขาดความต่อเนื่องและความเหมาะสม ซึ่งเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนกลุ่มนี้ รวมถึงอาจขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ เช่น ครู ผู้ดูแล หรือเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลผู้เรียนกลุ่มนี้ อาจไม่ได้รับการฝึกอบรมหรือการพัฒนาทักษะที่เหมาะสมในการรองรับความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียน ส่งผลให้การเตรียมความพร้อมเพื่อการส่งต่อผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษยังไม่เพียงพอ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จีระพรรณ โพนพุร (2560) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และมีผลการวิจัยว่า การบริหารของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการดำเนินการด้านการติดต่อสื่อสารอยู่ในระดับต่ำที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงปัญหาเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารและประสานงานเป็นไปอย่างล่าช้า ขาดการร่วมมือกันวางแผนดำเนินการด้านส่งเสริมและการจัดบริการทางการศึกษา

2.2 ปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์ ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ในประเด็นการจัดหรือปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถานศึกษา ตามศักยภาพและประเภทของความพิการ มีปัญหามากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับประเภทและลักษณะของความพิการที่แตกต่างกันไป ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญในการออกแบบและปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม การขาดการฝึกอบรมหรือการศึกษาที่เหมาะสมแก่บุคลากรในศูนย์การศึกษาพิเศษอาจทำให้การออกแบบสถานที่และการจัดการสภาพแวดล้อมไม่ได้มาตรฐาน หรือไม่สามารถตอบสนองความต้องการเฉพาะของผู้เรียนได้อย่างครบถ้วน รวมถึงอาจมีปัญหาจากข้อจำกัดด้านงบประมาณและทรัพยากร ที่ไม่เพียงพอในการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนที่มีความพิการในลักษณะต่างๆ การปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละประเภทต้องใช้เวลาในการดำเนินการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของกับ สุพิชญา กรืออักษร (2564) ที่พบว่า การบริหารจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษที่ส่งผลกระทบต่อระดับคุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ข้อที่มีการดำเนินการต่ำสุดคือ

ลักษณะสภาพแวดล้อมของศูนย์การศึกษาพิเศษ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อารีวรรณ เรือนพิบูลย์ (2565) ที่ศึกษา แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำ จังหวัดอุตรดิตถ์สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และพบว่า สภาพปัญหาและความต้องการ แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ภายในห้องเรียนของหน่วยบริการประจำอำเภอสำหรับนักเรียน ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา นักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ นักเรียน ออทิสติก และด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการ เรียนรู้ภายนอกห้องเรียนของหน่วยบริการประจำอำเภอ

2.3 ปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุตรดิตถ์ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในประเด็นการออกแบบแผนการจัดการศึกษาเฉพาะ บุคคล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการขาดความรู้หรือทักษะในการออกแบบแผนการศึกษาของครู เพราะการออกแบบ แผนการศึกษาที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคนเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ แต่หากครูขาดความรู้หรือทักษะในการออกแบบแผนการศึกษาที่ตรงกับความต้องการและลักษณะเฉพาะของ ผู้เรียน เช่น การประเมินศักยภาพ การวางแผนการเรียนรู้ที่เหมาะสม หรือการติดตามผลการเรียนรู้อย่าง ต่อเนื่อง จะทำให้แผนการศึกษาที่ออกแบบไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนได้ โดย สอดคล้องกับผลการวิจัยของประภาพร ปาจิตร และศิริวิมล ใจงาม (2558) ที่พบว่า ปัญหาหนึ่งที่พบในด้านการ ศึกษาพิเศษคือ การดำเนินงานแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลในโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวม เมื่อ วิเคราะห์แล้ว เป็นเรื่องของบุคลากรเป็นส่วนใหญ่ คือบุคลากรในการดำเนินงานในโรงเรียนมีน้อย รวมถึงผู้นิเทศ ติดตามผลจากเขตพื้นที่การศึกษา ขาดความรู้ ความเข้าใจด้านการจัดการศึกษาพิเศษอย่างแท้จริง มีผลทำให้การ ดำเนินงานการจัดการศึกษาพิเศษ ไม่ค่อยประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

3. จากผลการวิจัย การสังเคราะห์แนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของศูนย์ การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุตรดิตถ์ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

3.1 ด้านคุณภาพผู้เรียน: ครูและบุคลากรในศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุตรดิตถ์ควรได้รับการ ฝึกอบรมในการจัดการเรียนการสอนเฉพาะบุคคลและเข้าใจความต้องการของผู้เรียน โดยต้องจัดทำแผนการ ศึกษาเฉพาะบุคคลและพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียน รวมถึงจัดกิจกรรมสำหรับครอบครัวและการประเมินศักยภาพ ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและมีความสัมพันธ์กับหน่วยงานทางการแพทย์เพื่อดูแลผู้เรียนอย่างเหมาะสม อาจเกิด จากการที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า ครูและบุคลากรในศูนย์การศึกษาพิเศษควรได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะใน การจัดการเรียนการสอนเฉพาะบุคคลเพื่อให้ตรงกับความต้องการและศักยภาพของผู้เรียน โดยอาศัยความ ร่วมมือจากครอบครัว และหน่วยงานทางการแพทย์ ที่สามารถสื่อสารและดำเนินการร่วมกันในการพัฒนาผู้เรียน

อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยสอดคล้องกับผลการวิจัยของกาญจนา ฮวดศรี (2566) ที่ได้ศึกษา รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และพบว่า สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจะต้องมีกระบวนการพัฒนาสมรรถนะครู รวมถึงมีวิธีการพัฒนาสมรรถนะครูที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ผ่านรูปแบบที่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นความรู้แลทักษะการจัดการศึกษาพิเศษ จิตวิญญาณความเป็นครูการศึกษาพิเศษ และการวางแผนการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล นอกจากนี้ควรให้ชุมชนผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบได้อีกด้วย (นนทวัฒน์ ตรีนันทวันและปิยะนาถ บุญมีพิพิธ, 2559)

3.2 ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ: ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรดิตถ์ ควรเข้าร่วมฝึกอบรมเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ และสนับสนุนการฝึกอบรมครูและบุคลากรให้มีทักษะในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม สร้างระบบฐานข้อมูลเพื่อติดตามพัฒนาการของผู้เรียน ออกแบบหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาทักษะชีวิตจริงและทักษะทางสังคม พร้อมทั้งปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับประเภทของความพิการ อาจเกิดจากการที่ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า การพัฒนาใด ๆ จะต้องเกิดจากผู้บริหาร เพราะผู้บริหารสถานศึกษา เป็นหัวหน้าสถานศึกษา ถือว่าเป็นกุญแจแห่งความสำเร็จ หากผู้บริหารเข้าใจในบริบทของการศึกษาพิเศษ ก็จะสามารถสนับสนุนการฝึกอบรมครูและบุคลากรในการอบรมเพื่อจัดการเรียนรู้ทั้งวิชาการและทักษะทางสังคมให้กับนักเรียน สนับสนุนการสร้างระบบฐานข้อมูลในการเป็นคลังข้อมูลสำหรับพัฒนานักเรียน และสามารถสร้างการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับประเภทของความพิการ สอดคล้องผลการวิจัยของ ฤทธิชา บัวศิริและเด่น ชะเนติยัง (2563) ที่ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อเข้าสู่องค์กรสมรรถนะสูง ที่ได้สรุปไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษควรเข้าใจโครงสร้างองค์กร สายการบังคับบัญชา กฎ ระเบียบนโยบายของมาตรฐานการศึกษาพิเศษ และควรวางแผนพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบโดยมีเป้าหมายการพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้สอดคล้องกับนโยบายและวิสัยทัศน์ขององค์กร รวมทั้งสนับสนุน แสวงหาช่องทาง โอกาส และทรัพยากร เพื่อพัฒนาผู้ปฏิบัติงาน และเป็นไปทิศทางเดียวกันกับ ทินกฤตพัชร รุ่งเมืองและพระปลัดประพจน์ สุภาโต (2563) ที่มีแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาพิเศษ และพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูต้องดำเนินงานไปด้วยกันผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนร่วมกันทำแบบแผนการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนพิเศษและนักเรียนปกติ ด้านสภาพแวดล้อม การจัดสภาพแวดล้อมตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษด้านนักเรียน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2551) ยังกำหนดไว้ว่าให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดสภาพแวดล้อมและระบบสนับสนุนการเรียนรู้ที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ และให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดการบริการเทคโนโลยีสิ่ง

อำนวยความสะดวก สื่อบริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่มีคนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่ที่สำคัญที่ผู้บริหารจะต้องดำเนินการให้เกิดขึ้น

3.3 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: ครูและบุคลากรในศูนย์การศึกษาพิเศษ จังหวัดอุตรดิตถ์ควรจัดการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นและเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน โดยใช้วิธีการสอนที่เน้นประสบการณ์จริงและลงมือทำ รวมถึงการใช้สื่อการสอนหลากหลาย มีแผนการจัดการศึกษาที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามผลการประเมิน และครูควรใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาการเรียนการสอน แสดงให้เห็นว่า ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความสำคัญถึงการปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมและยืดหยุ่นตามความสามารถของผู้เรียน ที่จะมีการปรับและเปลี่ยนแปลงได้ตามความต้องการ รวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน การมีแผนการจัดการศึกษาที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามผลการประเมินและการวิจัยเพื่อปรับปรุง จะช่วยให้การเรียนการสอนมีความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อความก้าวหน้าของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของปารมี ศิริวัชรินทร์ (2565) ที่ได้ออกแบบ PARAMEE MODEL เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม และให้แนวคิดไว้ว่า โรงเรียนและครูจะต้องเป็นผู้ปรับสภาพแวดล้อม หลักสูตร การประเมินผล วัตถุประสงค์ ฯลฯ เพื่อให้ครูและโรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อสนองตอบความต้องการของนักเรียนทุกคนเป็นเฉพาะบุคคลได้ รวมถึงเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับทินกุดพัชร์ รุ่งเมืองและพระปลัดประพจน์ สุภาโต (2563) ที่มีผลการวิจัยพบว่า การเตรียมความพร้อมด้านร่างกายอารมณ์สังคมและวิชาการด้านเครื่องมือสนับสนุนให้ศึกษาอบรมเกี่ยวกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและมีการจัดหาสื่อการสอนสอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษาด้านกิจกรรมการเรียนการสอน จัดทำแผนการจัดการศึกษาการสอนและการใช้เทคนิคการสอนรูปแบบต่าง ๆ ให้เหมาะกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและสอดคล้องกับ เกรียงศักดิ์ พลอยแสง (2561) กล่าวว่า การพัฒนาผู้เรียนต้องพัฒนาให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญกล่าวคือ ต้องมุ่งเน้นการจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียน ให้โอกาสผู้เรียนเลือกสรร สร้างสรรค์ กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้สึกว่า ตนเองมีคุณค่า เพื่อเป็นแนวทางไปสู่การพัฒนาตนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์สร้างโอกาสการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถบูรณาการความรู้ด้วยตนเอง เกิดการยอมรับตนเอง ทำความเข้าใจตนเอง ยอมรับผู้อื่นและเข้ากับทุกคนได้ดี พึงพาตนเองได้

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์ ผลการวิจัยพบว่า สภาพการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์ ด้านคุณภาพของผู้เรียน อยู่ในระดับต่ำที่สุด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อให้หน่วยงาน องค์กรและผู้เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางเพื่อประยุกต์ใช้ประโยชน์จากผลการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะระดับนโยบายและองค์กร

1.1 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด ควรสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษให้มีความเข้มข้นและครอบคลุม โดยเฉพาะด้านการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดยการกำหนดเกณฑ์และตัวชี้วัดที่ชัดเจนในการประเมินผลการเรียนรู้และการพัฒนาของผู้เรียน เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องเข้าใจและสามารถนำมาเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงานได้

1.2 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด ควรจัดหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นและสามารถปรับให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน โดยให้มีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของผู้เรียนและสถานการณ์ที่มีความเปลี่ยนแปลงไป

1.3 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์ควรออกแบบแผนการส่งต่อที่เหมาะสมกับความสามารถและความต้องการของผู้เรียน โดยเน้นการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะส่งต่อผู้เรียนเข้าสู่ครอบครัว เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมที่แตกต่างได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะระดับบุคคล

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนานโยบายที่สนับสนุนการรวมผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมและการศึกษา เพื่อให้พวกเขาสามารถพัฒนาและปรับตัวได้ดีในสภาพแวดล้อมจริง

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและองค์กรเอกชนในการร่วมมือกันส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาของผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น การจัดหาทุนการศึกษา การจัดโครงการเสริมทักษะชีวิต หรือการฝึกงาน

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาระบบเครือข่ายที่เชื่อมโยงระหว่างศูนย์การศึกษาพิเศษกับครอบครัว เพื่อให้สามารถติดตามผลและให้การสนับสนุนในกรณีที่ผู้เรียนมีปัญหาหรือความต้องการพิเศษในระยะยาว

2.4 ครูควรเข้ารับฝึกอบรมและพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรให้มีความรู้และทักษะในการสอนและดูแลผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น การใช้เทคนิคการสอนที่เหมาะสม การปรับวิธีการ

สอนให้เข้ากับผู้อื่นแต่ละคน เพื่อให้สามารถใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างมีประสิทธิภาพ และอาจส่งผลให้ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนสูงขึ้น

2.5 ครูควรปรับปรุงการประเมินผลการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียนที่ไม่เพียงแค่วิเคราะห์จากเกณฑ์ทางวิชาการ แต่ยังรวมถึงพัฒนาการทางสังคมและอารมณ์ เพื่อให้การประเมินสะท้อนผลลัพธ์ที่ครอบคลุมพัฒนาการการเรียนรู้เติบโตของผู้เรียนทุกด้านอย่างสมวัย

2.6 ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการออกแบบแผนการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (Individual Family Support Plans) ที่ชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เพื่อให้ครอบครัวสามารถนำแผนไปใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในระยะยาว

2. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์ กำหนดขอบเขตการวิจัยจากการวิเคราะห์มาตรฐานการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษทั้งหมด 3 ด้าน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นผู้นำเชิงวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด
2. ควรมีการวิจัยและพัฒนารูปแบบของการส่งเสริมกระบวนการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551. สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). สำนักงานปลัดกระทรวงการศึกษา.
- กาญจนา ฮวดศรี. (2566). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูศูนย์การศึกษาพิเศษสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).
- เกรียงศักดิ์ พลอยแสง. (2561). การเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ, 5, 131-141.
- จิระพรรณ โพนพุด. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 10(2), 291-303.

- ณัฏพร ศุภสมุทร์, และคณะ. (2557). *คู่มือแนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงสร้างชีวิตสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กลุ่มงานการศึกษาพิเศษ สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต.
- ทินกฤตพัชร รุ่งเมือง, & พระปลัดประพจน์ สุภาโต. (2563). การศึกษาเปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษตามมาตรฐานการเรียนร่วมของโรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2. *Journal of Arts Management*, 4(3), 621–637.
- ธนัท วีรธนนท์, & บุญมี เณรยอด. (2560). การพัฒนาระบบองค์การเพื่อควมมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and Arts)*, 10(2), 879–895.
- นนทวัฒน์ ตรีนันทวัน, & ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ. (2559). กลยุทธ์การพัฒนาครูเพื่อการสอนแบบบูรณาการการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านโรงเรียนโสตศึกษาเทพรัตน์ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. *วารสารฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*.
- ประภาพร ปาจิตร, & ศิริวิมล ใจงาม. (2558). แนวทางการดำเนินงานแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลในโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก.
- ฤทธิชา บัวศิริ, & เด่น ชะเนตย์. (2563). การพัฒนารูปแบบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษเพื่อเข้าสู่องค์กรสมรรถนะสูง. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 34(109), 58–71.
- วิศรุช แก้วสวิง, สรรชัย ชูชีพ, & เฉลิมชัย หาญกล้า. (2566). แนวทางการบริหารงานตามมาตรฐานศูนย์การศึกษาพิเศษคุณภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพเครือข่ายที่ 6 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี*, 15(2), 19–36.
- ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิตร. (2566). *รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assessment Report: SAR) ประจำปีการศึกษา 2566*. ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิตร.
- สัญญา แสนทวีสุข. (2559). สภาพและปัญหาการบริหารงานโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 1(1), 1–11.
- สุดาพร จันทร์กาเบงค์, และคณะ. (2565). ความสัมพันธ์การบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนของบุคลากรศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสมุทรสงคราม. *วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต, วิทยาลัยทองสุข*.
- สุพิชญา กริอักษร. (2564). การบริหารจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 7(6), 13–27.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). รายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสังเคราะห์ข้อเสนอเชิงนโยบายการผลิตและพัฒนาครู. พริกหวานกราฟฟิค.
- อนุรักษ์ จันทสุวรรณ, & อภิชาติ เสนะนันท์. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานตามมาตรฐานการดูแลนักเรียนกับคุณภาพของผู้เรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ภาคใต้ กลุ่ม 7. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and Arts)*, 9(1), 369–382.
- อารีวรรณ เรือนพิบูลย์. (2565). แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. *วารสารมหาจุฬานาค รทรรคน์*, 9(8), 146–161.